

Додаток 1

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут інноваційної та післядипломної освіти

(повне найменування інституту/факультету)

Кафедра соціальної роботи

(повна назва кафедри)

Дипломна робота

магістра

на тему: «Проблеми формування і розвитку недержавної системи пенсійного забезпечення в Україні»

« Problems of formation and development of non-state pension provision system in Ukraine »

Виконала: студентка денної форми навчання

Спеціальності 8.13010201 Соціальна робота

Іовчева Юлія Георгіївна

Керівник к.філос.н., доц. Аблов А.Ф. _____

Рецензент к.політ.н., доц. Хлівнюк Т.П.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

Захищено на засіданні ЕК № 5

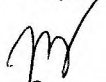
протокол № 5 від 24.12 2015 р.

№ 4 від 8.12 2015 р.

Оцінка Відмінно / А / 90
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

Голова ЕК

(підпис)

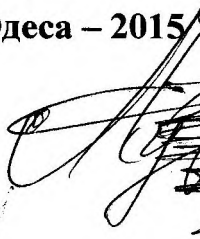

(підпис)

(підпис)

(підпис)

Одеса – 2015

11.02.2016р.

Гурман А.В.

175934

Анотація

У дипломній роботі представлено теоретичне дослідження системи недержавного пенсійного забезпечення України. Робота присвячена актуальним проблемам та питанням реформування системи пенсійного забезпечення населення України. Викладено теоретичні і практичні основи створення і функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення за участі недержавних пенсійних фондів. Робота підготовлена з урахуванням вимог діючого і перспективного законодавства України щодо здійснення діяльності з недержавного пенсійного забезпечення. Визначено проблеми та перспективи розвитку недержавного пенсійного забезпечення.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку та списку використаних джерел. Робота виконана в 2015 році.

Ключові слова: система пенсійного забезпечення, недержавне пенсійне забезпечення, недержавні пенсійні фонд.

Abstract

The thesis presents a theoretical materials of the non-state pension provision of Ukraine. The work is devoted to actual problems and questions of reforming of pension system of Ukraine's population. The theoretical and practical bases of creation and functioning of the non-state pension provision involving non-state pension funds. The work was developed with the requirements of current and prospective legislation of Ukraine concerning the activities of non-state pension provision. Identifies the problems and prospects of development of nongovernmental pension provision.

The work consists of introduction, three chapters, conclusion and list of used sources. The work is done in 2015.

Keywords: pension system, private pension provision, private pension Fund.

ЗМІСТ

ВВЕДЕННЯ	4
РОЗДІЛ 1. СИСТЕМА ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕСПЕЧЕННЯ	8
1.1. Система пенсійного забезпечення в Україні: історія та сучасність	8
1.2. Недержавне пенсійне забезпечення	15
1.3. Функціонування недержавного пенсійного фонду.....	19
1.4. Нормативно-правова база регулювання системи недержавного пенсійного забезпечення.....	32
Висновки до першого розділу	43
РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМА НЕДЕРЖАВНОЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ	45
2.1. Світова практика функціонування недержавних пенсійних фондів	45
2.2. Порівняння Пенсійної системи в країнах Європи та СНД	50
Висновки до другого розділу	54
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ	55
3.1. Організаційно–правові проблеми створення комплексного механізму впровадження недержавного пенсійного забезпечення в Україні	55
3.2. Соціально–правові проблеми недержавного пенсійного забезпечення в Україні.....	62
3.3. Концепція державної політики щодо регулювання діяльності недержавних пенсійних фондів в Україні.....	65
3.4. Стан розвитку недержавного пенсійного забезпечення України в сучасних умовах.....	68
Висновки до третього розділу	72
ВИСНОВКИ	75
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	80

ВВЕДЕННЯ

Актуальність дослідження. Проводячи державну політику, різні країни приділяють пильнішу увагу проблемам людей похилого віку. Особливо дане питання актуальне і для сучасної України. Пріоритетним завданням соціальної політики в націй державі сьогодні є підвищення рівня життя громадян на основі зростання економічного потенціалу держави.

Стратегічним завданням держави є підвищення матеріального добробуту і створення пристойних умов життя одної з найбільш уразливих категорій суспільства – пенсіонерам.

Пенсійна реформа, що розпочалася в 2004 році запровадженням Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування», передбачає: суттєве збільшення доходів осіб пенсійного віку, забезпечення максимальної залежності пенсійних виплат від персоніфікованих страхових внесків застрахованих осіб; посилення стимулів до праці та детінізації заробітної плати і зайнятості, а також заохочення застрахованих осіб до заощаджень на старість; диверсифікацію джерел фінансування пенсій шляхом поєднання внесків на соціальне страхування та обов’язкових і добровільних накопичувань.

На сьогоднішній день в Україні прийнято ряд нормативно-правових актів щодо створення і функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення (надалі НПЗ). Разом з тим, виникає ряд проблем щодо її становлення та ефективного функціонування.

Наявність гострих проблем та суперечностей розвитку пенсійної системи України актуалізують наукові дослідження можливостей розвитку однієї із її підсистем - недержавного пенсійного забезпечення. Це є важливим завданням для суспільства, адже його вирішення сприятиме підвищенню соціальної захищеності громадян України, створенню додаткового, стратегічного фінансового ресурсу для поживавлення внутрішнього інвестування «довгими» коштами, тощо. Важливим аспектом є визначення

перспектив діяльності вітчизняних фінансових компаній в зазначеному контексті, що зумовлено необхідністю розв'язання багатьох практичних завдань. Серед таких завдань можна виділити: подолання непрозорої конкуренції в системі недержавного пенсійного забезпечення, активного впровадження нових фінансових інструментів, усунення прогалин та суперечливих положень в нормативно-правових актах, які регулюють сферу недержавного пенсійного забезпечення.

На сучасному етапі головною умовою становлення і подальшого розвитку пенсійної системи України є підвищення зацікавленості всіх суб'єктів НПЗ у її ефективному функціонуванні. Значна увага з боку держави повинна бути приділена мотиваційним механізмам, які виробила світова практика, та які можуть дати потужний поштовх розвитку НПЗ в нашій державі. Механізми формування та розподілу соціально значущих фондів коштів завжди мають бути прозорими, зрозумілими для учасників системи, виключати або мінімізувати загальносистемні і специфічні ризики, спиратися на практичний досвід та висококваліфікованих фахівців.

Зазначимо, що різні аспекти пенсійного забезпечення розглядаються у працях вітчизняних та зарубіжних науковців. Дослідженню стану пенсійної системи, історії її виникнення та розвитку присвячено праці багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців: М. Вінер, В. Роїк, Б. Зайчук, С. Злупко, В. Колбун, Е. Лібанова, Б. Надточій, Ю. Палкін, М. Папієв, І. Сахань, В. Сивак, Б. Статків та ін.

Питання розвитку недержавних пенсійних фондів як інвесторів розглядали українські науковці Л.Є.Альошина, С.О.Біла, М.В.Демченко, В.М.Довбня, М.О.Змієнко, Н.А.Телічко, Г.В.Титаренко, О.А.Туманова, Н.В.Черевик, М.П.Шаваріна, Н.В.Шаманська, З.Г.Ватаманюк, О.Л.Дорош.

Проте, проведений науково-критичний аналіз літератури свідчить про відсутність системного дослідження проблем становлення та розвитку недержавного пенсійного забезпечення. Не всі аспекти цієї складної та

багатогранної проблеми вивчені та отримали належне наукове обґрунтування.

Незважаючи на велику кількість наукових праць, продовжується пошук найбільш ефективної моделі пенсійного забезпечення в Україні, особливо з огляду на внутрішні фактори, що впливають на подальше реформування пенсійної системи.

Об'єкт дослідження: пенсійна система.

Предмет дослідження: проблеми формування і розвитку недержавної системи пенсійного забезпечення в Україні.

Цілі дослідження: дослідити актуальні проблеми формування і розвитку недержавної системи пенсійного забезпечення в Україні.

Гіпотеза дослідження: вважаємо, що розвиток недержавної системи пенсійного забезпечення в Україні є найбільш актуальною для майбутнього пенсійної системи України.

Задачі дослідження:

1. Визначити особливості системи пенсійного забезпечення в Україні.
2. Визначити особливості системи пенсійного забезпечення в країнах Європи та США.
3. Проаналізувати організаційно-правові проблеми створення комплексного механізму впровадження недержавного пенсійного забезпечення в Україні.
4. Визначити перспективні напрямки розвитку недержавної системи пенсійного забезпечення в Україні.

Для вирішення поставлених завдань були використані наступні **методи:** теоретичний аналіз наукової та методичної літератури, вивчення та узагальнення світового досвіду реформування пенсійної системи, моделювання напрямків розвитку недержавної системи пенсійного забезпечення в Україні.

Наукова новизна. В роботі приділено увагу недержавним пенсійним фондам (НПФ), які в Україні поки що не стали масовим явищем, а працездатне населення не виявляє активного інтересу до НПФ, що позбавляє економіку важливого джерела інвестиційних ресурсів. Розглянуто проблема перетворення НПФ на активних учасників фінансового ринку, якими вони є в економічно розвинених країнах. Доведено, що традиційна система пенсійного забезпечення не відповідає новим реаліям ринкових відносин, стримує реформування системи оплати праці, легалізацію доходів населення та розширення джерельної бази інвестування. Всі вище перераховані аспекти не мають достатнього теоретичного аналізу усучасній літературі і визначають наукову новизну даної роботи.

Практична значущість дослідження визначається тим, що обґрунтовано модель розвитку недержавної системи пенсійного забезпечення в Україні допоможе виходу з кризи пенсійної системи, яка зараз відбувається у країні. Матеріали дослідження можуть бути використані для підвищення кваліфікації працівників сфери пенсійного забезпечення, для соціальних працівників, які працюють з людьми пенсійного та предпенсійного віку.

Апробація результатів дипломної (магістерської) роботи та публікація. Результати теоретичного та практичного дослідження апробовано через доповідь на щорічній 71-ій студентській науковій конференції яка відбулася 24 квітня 2015 р.

Іовчева Ю.Г. Проблеми формування і розвитку недержавної системи пенсійного забезпечення в Україні / Ю.Г.Іовчева // Збірка матеріалів до 71-ї студентської наукової конференції. Секція «інституту інноваційної та післядипломної освіти». Підсекції «Соціальні теорії», «Соціальна робота», «Психологія». – Одеса: Одеський національний університет, 2015. – С. 56-59.

ВИСНОВКИ

Згідно статті 46 Конституції України визначено, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створення мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними. Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Оснoву пенсійної системи в Україні складає система державного пенсійного забезпечення, яка охоплює всіх непрацездатних осіб похилого віку, інвалідів, осіб, які втратили годувальника, виплати, яким провадяться у формі пенсій, надбавок та підвищень до пенсії, компенсаційних виплат, додаткових пенсій відповідно до законів України «Про пенсійне забезпечення», «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та «Про недержавне пенсійне забезпечення». Враховуючи те, що система пенсійного страхування є складовою загальної фінансової системи країни, вона функціонує на основі єдиних макроекономічних показників розвитку України, зокрема таких як демографічна ситуація. Стан використання трудового потенціалу, досягнутий рівень розвитку економіки і соціальної сфери та інших чинників, а також очікуваних тенденцій зміни цих чинників у перспективі.

Реформування системи пенсійного забезпечення в Україні було зумовлене низкою проблем макроекономічних і демографічних. Одна з них

полягала у тому, що значно зростала кількість пенсіонерів, а інша в низькій зайнятості населення та поширення практики надання пільг із сплати пенсійних внесків, що суттєво послаблювало фінансову базу пенсійної системи. З урахуванням усіх цих чинників в Україні було проведено реформу у трьох напрямках: реформування солідарної системи, створення обов'язкової накопичувальної системи і розвиток добровільної накопичувальної системи.

Серед українських політиків і фахівців немає єдиної думки щодо змісту та співвідношення понять «соціальне забезпечення» та «соціальне страхування». Про це, зокрема, свідчить дискусія щодо назви законопроекту «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Так, дехто вважає, що заміна назви нині чинного Закону України «Про пенсійне забезпечення» на «пенсійне страхування» не змінює власне змісту документу. Тоді як інші вважають, що це ґрунтовно змінює принципи матеріального забезпечення осіб похилого віку. Декому здається, що це лише теоретична дискусія. Але за теоретичним підґрунтям можуть стояти цілком конкретні принципи соціальної політики. Перехід від системи пенсійного забезпечення до системи пенсійного страхування є ключовим моментом власне пенсійної реформи, яку планується здійснити в Україні.

Україна має реалізувати положення Конституції щодо визначення її соціальною державою. Відомо, що головними функціями соціальної держави є створення і підтримання стандартів матеріального добробуту, освіти, охорони здоров'я для всіх громадян країни, мінімізація соціальної нерівності в суспільстві, створення системи соціальної захисту тим, хто цього потребує.

У 2014 році кількість пенсіонерів досягла 13,5 млн чоловік, а розмір середньої пенсії - 1526 гривень. За підрахунками, за рік кожен працюючий українець у середньому витратив на пенсіонерів 13,7 тис. грн.

Відсутність спеціальних законів про недержавні пенсії, обмеження, накладені іншими законами та економічна нестабільність призвели до занепаду системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Послуги

по недержавному пенсійному страхуванню може надавати обмежена кількість організацій, та й ті вважають цю діяльність неприбутковою.

У системі недержавного пенсійного забезпечення України використано досвід впровадження аналогічних систем Росії та країн Балтії. Майбутні системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні у значній мірі залежить від прийняття законів про недержавні пенсії. Очікується, що до початку березневих виборів до Верховної Ради буде подано ряд проектів законів про недержавне пенсійне забезпечення. Сьогодні найважливішим з них є проект Закону «Про недержавні пенсійні фонди», розроблений робочою групою з питань реформування пенсійної системи і схвалений Кабінетом Міністрів України. Кабінет Міністрів подав цей законопроект до Верховної Ради 17 вересня 1997 року.

Найважливішими є такі його положення.

Право на недержавне пенсійне забезпечення на умовах, визначених цим Законом, мають громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства.

Недержавний пенсійний фонд (пенсійний фонд) - юридична особа, створена відповідно до цього Закону, яка має ліцензію на право провадження діяльності з недержавного пенсійного забезпечення.

Недержавні пенсійні фонди залежно від їх засновників та учасників проводять свою діяльність як корпоративний пенсійний фонд або як відкритий пенсійний фонд.

Корпоративний пенсійний фонд - недержавний пенсійний фонд, який створено юридичною особою-роботодавцем або групою юридичних осіб-роботодавців (за винятком випадків, передбачених цим Законом) і учасниками якого є лише громадяни, що перебувають чи перебували у трудових відносинах з цим роботодавцем (роботодавцями), або громадяни за певною професійною ознакою.

Відкритий пенсійний фонд - недержавний пенсійний фонд, засновниками якого є будь-які юридичні особи і учасниками якого можуть бути будь-які громадяни незалежно від місця та характеру їх роботи.

Законопроект визначає, що пенсійний фонд має право встановлювати мінімальний розмір внеску за певним пенсійним планом. В той же час максимальний розмір внеску не обмежується. Законопроект скасовує або змінює ряд попередніх обмежень на фінансування. За цим законом до пенсійних активів можуть належати лише:

- кошти на рахунках у банківських установах;
- державні цінні папери України;
- державні цінні папери іноземних держав;
- акції та облігації іноземних емітентів, які відповідно до законодавства можуть перебувати в обігу на фондовому ринку (за винятком акцій, що розміщуються під час заснування акціонерних товариств);
- акції та облігації українських емітентів, які відповідно до законодавства можуть перебувати в обігу на фондовому ринку (за винятком акцій, що розміщуються під час заснування акціонерних товариств).

До пенсійних активів не можуть належати:

- цінні папери, емітентами яких є засновники або вкладники недержавного пенсійного фонду, а також їх афілійовані особи;
- цінні папери, емітентами яких є компанії з управління активами, депозитарії недержавного пенсійного фонду, страхові організації, з якими пенсійним фондом укладено договір страхування довічної пенсії, а також їх афілійовані особи;
- ф'ючерсні, форвардні контракти, будь-які інші фінансові активи.

Згідно з цим законом державна реєстрація та ліцензування діяльності недержавних пенсійних фондів здійснюється інспекцією недержавних пенсійних фондів, а порядок державної реєстрації пенсійних фондів та видачі їм ліцензій встановлюється Кабінетом Міністрів України. Законопроект

обумовлює також вимоги до органів нагляду, вимоги до реєстрації і обліку, зміст пенсійних договорів.

Проект програми пенсійної реформи в Україні спрямовано в основному на поліпшення системи державного пенсійного забезпечення в Україні. В програмі відсутні положення про розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення. Наприклад, в програмі сказано, що однією з цілей пенсійної реформи є сприяння розвитку недержавних пенсійних фондів і розробка професійних, територіальних і галузевих пенсійних систем за рахунок внесків роботодавців і працівників.

Таким чином прийняті останнім часом закони мали незначний вплив на систему недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Сьогодні поки що передчасно прогнозувати кількість підприємств, які відкриють в банках пенсійні рахунки на підставі положень Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств"». Закон «Про недержавні пенсійні фонди» має бути прийнятий в тій чи іншій формі, щоб вдихнути життя в систему недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Крім того необхідно прийняти низку додаткових законів і положень для вирішення ряду питань, не розглянутих в законопроекті, особливо в сфері нагляду за діяльністю пенсійних фондів. З огляду на нинішні проблеми системи державного пенсійного забезпечення (мізерні пенсії - середній розмір пенсії становить 49 грн або 26 доларів на місяць, заборгованість по пенсіях), НДФ можуть, за умови прийняття необхідних законів, посісти важливе місце у пенсійному забезпеченні населення. Проте, навіть якщо буде створено необхідну законодавчу базу, добровільні вкладення коштів у НПФ у найближчому майбутньому стримуватимуться недовірою громадян до таких фондів і браком вільних коштів у населення. Зі сказаного вище випливає висновок про те, що необхідно докласти значних зусиль для того, щоб недержавні пенсії стали важливою і невід'ємною складовою частиною всієї системи пенсійного забезпечення в Україні.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Асоціація компаній з управління активами: Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення за 2012 рік [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ucrnpf.ua_p2012_dfwadae
2. Базилевич В.Д. Державні фінанси: Навчальний посібник/ В.Д. Базилевич, Л.О. Баластрик - К.: Атіка, 2002. - 368 с.
3. Бахмач А. О. Недержавні пенсійні фонди : статистика, перспективи / А.О. Бахмач // Вісник Пенсійного фонду України. -2008. - №9. - 14-15 с.
4. Биконя С. Інститути парабанківської системи в економічному зростанні [Текст] / С. Биконя // Актуальні проблеми економіки. - 2005. - № 9. - С. 37-49.
5. Бойко М.Д. «Право пенсійного забезпечення в Україні» Навчальний посібник. / М.Д.Бойко – Вид. 2-ге, випр. і доп. – Київ: Атака, 2006. – 356 с.
6. Варналій З. Недержавне пенсійне забезпечення та проблеми розвитку ринку фінансових послуг в Україні / З. Варналій // Банківська справа. — 2003. — № 2. — С. 55-62.].
7. Васильєв В.В. Формування професійного потенціалу керівника районного управління праці та соціального захисту населення [Текст]. / В.В. Васильєв – PRZEMYSŁ: NAUKA I STUDIA, 2008. – 152 с.
8. Введення у соціальну роботу [Текст]: Навч. посіб./ Кер.авт.кол. Семигіна Т.В. – К.: Фенікс, 2001. – 288 с.
9. Версаль, Н. Недержавні пенсійні фонди: становлення та перспективи розвитку в Україні [Текст] / Н. Версаль, Ю. Мороз // Формування ринкових відносин в Україні. -2006. - № 9. - С. 132-140.
10. Вітка Ю. Недержавні пенсійні фонди: українська модель/ Ю. Вітка: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua>.
11. Горілий А.Г. Історія соціальної роботи [Текст]: Навч.посіб. / А.Г.Горілий – Тернопіль: Астон, 2004. – 174 с.

12. Гутор А. Такое трепетное ожидание закона / А. Гутор // Бізнес. — № 23 (230) 16 червня 1997р. — С. 20.

13. Даценко В.В. Перспективи розвитку пенсійного страхування / В.В.Даценко // Соціально-економічна політика та розвиток регіонів в умовах переходу до постіндустріального суспільства: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпропетровськ, 21 березня 2008 р.) : у 2 томах. — Т. 2. — Дніпропетровськ: ДДФА, 2008. — С. 197–198.

14. Декрет Кабінету Міністрів України «Про довірчі товариства» від 17 березня 1993 року за № 23—93 // Офіційний вісник України. — 1993. — № 10. — С.170.

15. Держаний комітет статистики України / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

16. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування / [Б.О.Зайчук, О.Б. Зарудний, С.О. Березіна, В.Т. Александров, С.М. Недбаєва] – «АВТ».- Київ.-2005. – 232 с.

17. Зайчук Б.О. Пенсійний фонд України: організаційно-правові та соціально-економічні засади функціонування / Б.О. Зайчук, О.Б. Зарудний, С.Б. Березіна, В.Т. Александров. – Київ: «АВТ». – 2006. – 1056 с.

18. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»: чинне законодавство зі змістом та доповненнями станом на 04.10.2011 р.: - К: вид. Паливода А. В., 2011. - 140 с. 2.

19. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення»: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 04.10.2011 р.: - К: вид. Паливода А. В., 2011 - 80 с. 3.

20. Закон України «Про страхування» від 07.03.96 N 86/96-ВР / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80

21. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 р. №1058-IV. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1088.397.0>

22. Закон України “Про недержавне пенсійне забезпечення» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, N 47-48, ст.372 (зі змінами, внесеними згідно із Законом N3201-IV (3201-15) від 15.12.2005, ВВР, 2006, N 13, ст.110)

23. Закон України «Про встановлення прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати» / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1646-17>

24. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року за № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 14. — С.170

25. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 9 липня 2003 р. № 1069-IV. – Україні / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1088.396.0>

26. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 9 липня 2003 за № 1057-IV // Офіційний вісник України. — 2003. — № 33. — С.70

27. Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.1991 № 1788-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 1. — С.10

28. Закон України «Про страхування» від 7 березня 1996 року за № 85/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 18. — С.78

29. Законодавство України про пенсійне забезпечення : зб. офіц. норматив. актів. — К. : Юрінком Інтер, 1999. — 400 с.].

30. Закону України «Про індексацію грошових доходів населення». Україні / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1282-12>

31. Зарічук О. Становлення системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні / О. Зарічук // Вісник Пенсійного фонду України. — 2004. — № 6(24). — С. 15.

32. Капська А.Й. Соціальна робота [Текст]: Навч. посіб. / А.Й.Капська — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 328 с.

33. Корнєв В.В. Фінансові інститути в системі недержавного пенсійного забезпечення / В.В. Корнєв // Пенсійний вісник України. — 2011. — №3. — 116 с.

34. Лазебна М. Деякі питання формування ефективної системи недержавних пенсійних фондів [Текст] / М. Лазебна // Формування ринкових відносин в Україні. - 2003. - №10. - С. 91 -94.

35. Лазерна М. Організаційно-економічний механізм державного регулювання діяльності недержавних пенсійних фондів [Текст] / М. Лазерна // Формування ринкових відносин в Україні. - 2003. - № 7. - С. 148-151.

36. Левченко В.П. Управління ризиком у діяльності недержавних пенсійних фондів на фінансовому ринку / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5946/1/10_30_25.pdf

37. Лопаків В. С. Стан розвитку недержавного пенсійного забезпечення України в сучасних умовах України / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://storage.library.opu.ua/online/periodic/iv-25/166-174.pdf>

38. Лукашевич М.П. Менеджмент соціальної роботи [Текст] : Теорія і практика [Текст]: навч. посіб. / М.П.Лукашевич, М.В.Туленков. — К.: Каравела, 2007. — 296 с.

39. МакДональд Уна. Вдосконалення корпоративного управління в недержавних пенсійних фондах: захист пенсійних заощаджень / Уна МакДональд. — К.- 2013.- 20 с.

40. Маленький О. Інформаційні й комунікаційні технології як ресурс і інструмент трансформування системи соціального забезпечення / Маленький О. // Вісник Пенсійного фонду України. – 2005. – № 8 (380). – С.18–19.

41. Малий, Р. Діяльність недержавних пенсійних фондів (зарубіжний досвід) [Текст] / Р. Малий // Формування ринкових відносин в Україні. - 2005. - № 8. - С. 68-70.

42. Маркевич І. Є така професія – любити людей [Текст] / І.Маркевич, Р. Златова, А. Старцева, Н. Звягінцева // Соціальний захист. – 2012 . – № 4. – С. 40 – 44

43. Медведева Г.П. Этика социальной работы [Текст] : учеб. пособ.для студ.вузов / Г.П.Медведева. – М.: Владос, 2002. – 208 с.

44. Методичні рекомендації до написання дипломних робіт ОКР «магістр» спеціальності «Соціальна робота» / [Л.М.Дунаєва, У.В.Варнава, Т.П.Хлівнюк, М.І.Брагар]. – О : ВМВ, 2015. – 30 с.

45. Міщенко В.І. Недержавні пенсійні фонди в системі реформування пенсійної системи України / В.І.Міщенко, В.В. Гордієнко // Фінанси України. – 2005. – №12. – С.32.

46. Морозова О. Міжнародні стандарти побудови пенсійної системи / Морозова О. // «Вісник Пенсійного фонду України». – № 13. – 2004. – С.17–19

47. Науково-аналітичні матеріали Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України (варіанти обчислення перерахунків) розміру пенсій та індексацій призначених пенсій,

48. Науменкова С.В. Функціонування недержавних пенсійних фондів на ринку фінансових послуг України / С.В.Науменкова // - 2010. - №4. - 3-16 с. 8.

49. Ніколаєва, С. Становлення та сучасний стан небанківських фінансових інститутів в Україні [Текст] / С. Ніколаєва, І. Каракулова //

Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. - Т. 19. - С. 288-297.

50. Обґрунтування передумов та параметрів запровадження другого рівня пенсійної системи). Україні / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.pension.kiev.ua/files/inst_demogr_16sep2010_ua.pdf

51. Офіційний веб-сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.dpf.gov.ua>.

52. Офіційний сайт Пенсійного фонду України України / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.pfu.gov.ua/

53. Пенсійна реформа: спроба № 3 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://m.tyzhden.ua/publication/136867>

54. Пенсійна реформа: що заважає? Україні / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.dt.ua/2000/2650/68947/>

Петров И. Заработал — отложи и спрячь / И. Петров // Бізнес. — № 23 (230) від 16 червня 1997 р. — С. 24-25.

55. Підсумки роботи пенсійного фонду України. Україні / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish/category?cat_id=94750&page=0

56. Постанова Кабінету Міністрів України «Про результати комплексних перевірок діяльності довірчих товариств» від 01 листопада 1995 року за № 873 // Офіційний вісник України. — 1995. — № 30. — С.170

57. Програма економічних реформ України на 2010 – 2014 рр. Україні / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pension.kiev.ua/doc/Programa_reform_FINAL_1.pdf

58. Прощаков В. Щоб система не буксувала / В. Прощаков // Праця і зарплата. — 2006. — № 11. — С. 5.

59. Результати фінансово-економічних розрахунків щодо обов'язкової накопичувальної системи. Україні / [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

http://pension.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=12&Itemid=104

60. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 27.06.2006 р. № 5945 «Про затвердження критеріїв оцінки фінансового стану недержавного пенсійного фонду» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.16739.0>

61. Сивак С. Конституційні гарантії права на пенсійне забезпечення і пенсійна реформа // Право України. – 2004. – №12. – С.70-74.

62. Сивак С. Організаційно правові основи недержавного пенсійного забезпечення // Право України. – 2005. – №1. – С.119-121.

63. Сидоров В.Н. Профессиональная деятельность социального работника [Текст]: Ролевой подход: Учеб.пособ.для студ.вузов. В.Н.Сидоров – Винница: Глобус-пресс, 2006. – 408 с.

64. Смоляр Ю. Особливості інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів: зарубіжний досвід і вітчизняна практика [Текст] / Ю. Смоляр, Г. Терещенко // Фінанси України. - 2008. - № 3. - С. 43-52.

65. Социальная работа [Текст]: Словарь- справочник / Под ред. В.И.Филоненко. – М.: "Контур", 1998. – 480 с.

66. Соціальна робота [Текст] / Кер.авт.кол. Андрущенко В.П. –Кн.2: Навч. посіб. – К.: ДЦССМ, 2002. – 440 с.

67. Соціальна робота в Україні [Текст]: Навч. посіб./ За ред. І.Д.Зверєвої, Г.М.Лактіонової. - К.: Науковий світ, 2003. – 233 с.

68. Соціальна робота в Україні [Текст]: Перші кроки/ Під ред.В.Полтавця. – К.: Академія, 2000. – 236 с.

69. Соціолого-педагогічний словник [Текст] / За ред.В.В.Радула. – К.: ЕксОб, 2004. – 304 с.

70. Сташків Б. Загальна характеристика юридичних фактів у пенсійному забезпеченні / Б.Сташків // Право України. – 2004. – №1. – С.115-119.